

วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ.2510-2548)

นางสาวทิพย์สุดา อิมใจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-1833-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RHETORICAL ANALYSIS OF QUEEN SIRIKIT'S SPEECH ON THE OCCASION OF HER MAJESTY'S
BIRTHDAY (1967-2005)

Miss Tipsuda Imjai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication
Department of Speech Communication and Performing Arts
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2005
ISBN 974-14-1833-7

ทิพย์สุดา อิมใจ : วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ.2510-2548). (RHETORICAL ANALYSIS OF QUEEN SIRIKIT'S SPEECH ON THE OCCASION OF HER MAJESTY'S BIRTHDAY (1967-2005)).
อ. ที่ปรึกษา : รศ. อวยพร พานิช, 357 หน้า. ISBN 974-14-1833-7.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พระราชดำรัสในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยศึกษาพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พ.ศ.2510-2548 โดยแบ่งเป็น 4 บริบททางการเมือง ได้แก่ บริบทแรกสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จนถึง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 บริบทที่สองสมัยรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ จนถึง เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 บริบทที่สามสมัยหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จนถึง รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และบริบทที่สี่ สมัยรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง โดยศึกษาจากเอกสารของสำนักราชเลขาธิการ และเอกสารอื่น ๆ วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ด้วยบท

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดสำคัญของพระราชดำรัสในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษานั้น มีสัดส่วนและประเด็นที่แตกต่างกันตามบริบทของบ้านเมือง โดยพระราชดำรัสทั้งหมดตั้งแต่ พ.ศ.2510-2548 นั้น มีสัดส่วนของแนวคิดสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้ พระราชกรณียกิจ ร้อยละ 30.93 คุณธรรม ร้อยละ 27.84 เหตุการณ์บ้านเมือง ร้อยละ 14.42 สถาบันพระมหากษัตริย์ ร้อยละ 10.31 สถาบันชาติ และสถาบันศาสนา ร้อยละ 4.12 ในด้านกลวิธีการสื่อสารนั้น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงมีกลวิธีในการสื่อสารแนวคิดสำคัญอย่างมีวาทศิลป์ โดยทรงใช้วิธีการที่หลากหลาย ทรงใช้การสื่อสารที่บางส่วนเน้นอารมณ์ และบางส่วนอ้างอิง ซึ่งถือเป็นการสื่อสารแบบผสมผสาน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามบริบทบ้านเมือง สรุปได้ว่าพระราชดำรัสของพระองค์ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สะท้อนให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถทางด้านวาทศิลป์ และบทบาทหน้าที่ของพระองค์ ซึ่งเปลี่ยนแปลงสอดคล้องไปตามบริบทของบ้านเมืองได้อย่างเหมาะสม สมเป็นราชินีนักปกครอง แห่งระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อย่างแท้จริง

ภาควิชา.....วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง..... ลายมือชื่อนิสิต..... ทิพย์สุดา อิมใจ
สาขาวิชา.....วาทวิทยา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2548

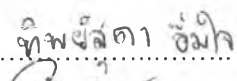
4785071328 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: ROYAL SPEECH / RHETORICAL ANALYSIS / QUEEN SIRIKIT

TIPSUDA IMJAI : RHETORICAL ANALYSIS OF QUEEN SIRIKIT'S SPEECH ON THE OCCASION OF HER MAJESTY'S BIRTHDAY (1967-2005)). THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. OUYPORN PHANIT, 357 pp. ISBN 974-14-1833-7.

The purpose of this research is to study and to analyze Her Majesty Queen Sirikit's speech on the occasion of Her Majesty's birthday (1967-2005) from 4 political contexts. The first context is during the Premiership period of Field Marshal Sarit Thanarat until October 14th,1973 , the second context is during the Premiership period of Sanya Thammasak until October 6th ,1976 , the third context is after October 6th ,1976 until the Premiership period of a full general Prem Tinnasoolanon and the forth context is during the Premiership period of the elected government. The royal speeches are collected and studied from the Office of His Majesty's Principal Private Secretary and the research methodology comprises of historical and textual analysis.

The study shows different proportions and points in main concepts of the Queen Sirikit's speech on occasion of Her Majesty's birthday by the country's context. From 1967 to 2005, the proportions of main concepts of all the Royal speeches arranged in order of quantity, i.e. Royalty duty percentages 30.93, Moral principle percentages 27.84 ,Country's situation percentages 14.42, Monarch percentages 10.31 and Nationality and Religion percentages 4.12. As regards to the communication strategies, Her majesty Queen Sirikit rhetorically communicate the main concepts using various methods of communication, partly emotive and partly referential, concordance with the country's context. In summary, the royal speeches on the occasion of Her Majesty's birthday thoroughly reflect her Majesty's rhetorical's capabilities and also reflect Her Majesty's roles conducted appropriately, complying with the context of political situation as being the genuine govern queen of democracy regime in constitutional monarchy.

Department.Speech.Communication.and.Performing.Arts.Student's signature.....

Field of study.....Speech Communication.....Advisor's signature.....

Academic year 2005

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ ปิลาพันธ์ โกวาท ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่นองค์ และเจ้าหน้าที่หอสมุดเฉพาะ สำนักราชเลขาธิการทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในการค้นคว้าข้อมูลอย่างดียิ่ง รวมทั้งขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้มอบทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณคุณตา คุณยายที่เข้าอกเข้าใจในภารกิจทางการศึกษา คุณแม่พี่ศ ที่คอยให้กำลังใจ และเอาใจช่วยทุกขั้นตอนตลอดการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จเป็นรูปเล่ม

กราบขอบพระคุณคุณอาจารย์ ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดงทุกท่านอย่างสูง สำหรับความรู้และความเอาใจใส่ที่ได้รับทำให้ตลอดระยะเวลาในการศึกษาเต็มไปด้วยความอบอุ่น ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคน ที่คอยช่วยเหลือถ้าไม่มีเพื่อน ๆ แล้วหลายสิ่งหลายอย่างคงไม่สำเร็จ และขอบคุณทุกชีวิตที่ร่วมชะตากรรมวิทยานิพนธ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	3
ปัญหำนำการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎี.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ยุคเผด็จการทหาร.....	38
4.2 ยุคประชาธิปไตยเบ่งบานหลัง 14 ตุลา.....	67
4.3 ยุคประชาธิปไตยครึ่งใบภายใต้ นายกรัฐมนตรีทหาร.....	83
4.4 ยุคประชาธิปไตยเต็มใบ นายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้ง.....	126
4.5 สรุปรูปรับบ้านเมือง.....	179
4.6 วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ.....	181

บทที่	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	186
อภิปรายผลการวิจัย.....	191
ข้อเสนอแนะ.....	199
รายการอ้างอิง.....	200
ภาคผนวก.....	204
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	257

สารบัญตาราง

ม

หน้า

ตารางที่ 1	ตารางแสดงเนื้อหาของพระราชดำรัส พ.ศ.2510-2515.....	46
ตารางที่ 2	ตารางแสดงเนื้อหาของพระราชดำรัส พ.ศ.2518.....	74
ตารางที่ 3	ตารางแสดงเนื้อหาของพระราชดำรัส พ.ศ.2521-2531.....	98
ตารางที่ 4	ตารางแสดงเนื้อหาของพระราชดำรัส พ.ศ.2532-2548.....	146
ตารางที่ 5	ตารางแสดงเนื้อหาของพระราชดำรัส พ.ศ.2510-2548.....	189